

1^e HALFJAARVERSLAG 2019

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Inleiding

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier in te richten. Het beleid op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (hierna: MVB) steunt op vijf pijlers. Ieder half jaar brengt Pensioenfonds Vervoer verslag uit van de ontwikkelingen rondom de beleidspijlers en de stappen die zijn gezet in de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggingsbeleid.

Ontwikkelingen rondom het maatschappelijk beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer

In het eerste halfjaar van 2019 heeft Pensioenfonds Vervoer verdere stappen gezet in de ontwikkeling en implementatie van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen in het eerste halfjaar van 2019:

- In het eerste kwartaal heeft Pensioenfonds Vervoer een studiedag over maatschappelijk verantwoord beleggen georganiseerd. Tijdens deze studiedag zijn een aantal ambities geformuleerd, die het fonds wil verwezenlijken op het gebied van MVB:
  - Pensioenfonds Vervoer wil een positie op het gebied van MVB verwerven die passend is bij de omvang van het fonds in een periode van drie jaar.
  - Pensioenfonds Vervoer gaat onderzoeken of er extra uitsluitingen zijn die het fonds wil toepassen in aanvulling op het bestaande uitsluitingenbeleid.
  - Pensioenfonds Vervoer gaat voor een tweede keer bij deelnemers van het fonds uitvragen hoe zij tegen MVB aankijken en wat zij wel en niet belangrijk vinden.
- Pensioenfonds Vervoer wil graag dat de nieuwe integraal manager een belangrijke rol op zich neemt bij het verder uitrollen van het MVB-beleid. Doel is dat de verschillende instrumenten (dialogoog – stemmen – uitsluitingen) op een samenhangende manier worden ingezet.
- In de eerste helft van 2019 heeft Pensioenfonds Vervoer verantwoording afgelegd aan zowel de *Principles for Responsible Investment* (PRI) als de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). Jaarlijks geven deze organisaties scores aan pensioenfonds en vermogensbeheerders die bij hen aangesloten zijn. Deze scores geven een indruk van de manier waarop organisaties omgaan met MVB.

Ontwikkelingen binnen de MVB pijlers

Doelinvesteringen

Doelinvesteringen zijn investeringen waarvan we verwachten dat ze bijdragen aan het verwezenlijken van de Sustainable Development Goals (SDG) van de VN. Pensioenfonds Vervoer heeft twee soorten doelinvesteringen, gezamenlijk ter grootte van € 51,6 miljoen (eind juni 2019). De eerste is het Actiam Microfinancieringsfonds, de tweede het Actiam-FMO SME Finance Fund, dat leningen verstrekt aan financiële instellingen in opkomende en ontwikkelingslanden. Een voorwaarde voor het verstrekken van een lening is dat de lening wordt gebruikt voor het verstrekken van MKB-kredieten.

ESG integratie

‘ESG-integratie’ betekent dat het fonds in het beleggingsproces ook rekening houdt met *environmental, social & governance* zaken (gezamenlijk: ESG). Net als in voorgaande jaren worden in 2019 alle beheerders van aandelenportefeuilles en vastrentende waardenportefeuilles op ESG-integratie geanalyseerd en beoordeeld. De uitkomsten van deze analyse zullen in het tweede halfjaar van 2019 bekend zijn.

In 2018 heeft het fonds voor ruim 25% van de aandelenportefeuille nieuwe benchmarks ontwikkeld, gericht op drie MVB-doelen:

- de CO₂ uitstoot van de ondernemingen moet ieder jaar 10% lager zijn dan de wereldwijde aandelenindex voor ontwikkelde landen
- de portefeuille moet ieder jaar 10% beter scoren op gebied van werknemersrechten dan de wereldwijde aandelenindex
- de gemiddelde ESG-score van de ondernemingen moet minimaal gelijk zijn aan de wereldwijde aandelenindex

Stemmen

In de eerste helft van 2019 heeft Pensioenfonds Vervoer tijdens 99,3% van de aandeelhoudersvergaderingen van de vergaderingen waar we konden stemmen ook daadwerkelijk gestemd.

In enkele landen stemmen we niet, omdat stemmen daar erg duur is door lokale wet- en regelgeving. Van de voorstellen waarover is gestemd, is 97,4% ingebracht door het management en 2,6% door aandeelhouders. De belangrijkste voorstellen waar het pensioenfonds tegen voorstellen van het management heeft gestemd, gingen over ‘beloningen’ en ‘benoeming van bestuurders’. Van de aandeelhoudersvoorstellen viel 55,1% in de categorie ‘goed bestuur’ (bijvoorbeeld beloningsbeleid, voorstel benoeming directielid), 34,5% in de categorie ‘sociaal’ (bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden, diversiteit van management) en 10,4% in de categorie ‘milieu’ (bijvoorbeeld rapporteren over CO₂-

uitstoot). Pensioenfonds Vervoer heeft in een meerderheid van gevallen ‘voor’ gestemd bij voorstellen op het gebied van goed bestuur en milieu.

Voor meer informatie verwijzen u naar de stemrapportages op onze website.

Dialogo met het management van ondernemingen (engagement)

Engagement heeft als doel om via een dialoog met bedrijven verbeteringen bij deze bedrijven door te voeren. Het feit dat de dialoog wordt aangegaan, betekent lang niet altijd dat deze bedrijven slecht opereren. Wel betekent het altijd dat er op één of meer onderdelen ruimte is voor verbetering. Hermes Equity Ownership Services (EOS) voert namens Pensioenfonds Vervoer de dialoog met ondernemingen wereldwijd. De organisatie praat met ondernemingen over ESG en de strategie, risico's en communicatie.

In de eerste helft van 2019 heeft Hermes EOS met 675 bedrijven uit de portefeuille van Pensioenfonds Vervoer gesprekken gevoerd. In de categorie milieu werd het meest gesproken over klimaatverandering (153 bedrijven). Binnen de categorie sociale thema's gaat de engagement vaak over mensenrechten (31 bedrijven). Bij de dialoog over goed bestuur was het meest besproken thema de vergoeding van het bestuur (124 bedrijven).

Voor meer informatie verwijzen we u naar de engagementrapportages op onze website.

Uitsluitingen

Eind juni 2019 stonden 49 bedrijven op de uitsluitingenlijst. Dat betekent dat het fonds niet in deze bedrijven belegt. In de eerste helft van 2019 zijn vijf nieuwe bedrijven toegevoegd aan de uitsluitingenlijst en één bedrijf is van de lijst verwijderd.

De redenen voor uitsluiting zijn:

- Schending van mensenrechten: 13 bedrijven
- Betrokkenheid bij controversiële wapens: 22 bedrijven
- Milieuverontreiniging: 5 bedrijven
- Schendingen van werknemersrechten: 3 bedrijven
- Corruptie: 6 bedrijven

Ook staan er vijf landen op de uitsluitingenlijst. In de eerste helft van 2019 is één land verwijderd van de uitsluitingenlijst. Dat betekent dat Pensioenfonds Vervoer geen obligaties in de portefeuille heeft die door de overheid of aan de overheid gerelateerde instanties van uitgesloten landen uitgegeven worden. Commerciële bedrijven in de uitgesloten landen kunnen wel onderdeel van de portefeuille zijn.